

FILOZOFICKÁ FAKULTA
UNIVERZITY KARLOVY
V PRAZE

Posudek diplomové práce Kateřiny Opletalové
Vedoucí práce: PhDr. Olga Nádvorníková, PhD.
Oponent: PhDr. Jaroslav Štichauer, PhD.
Ústav románských studií FF UK

Název diplomové práce: Korpusová analýza fungování francouzského složeného infinitivu

Obsah práce. Cílem předkládané diplomové práce je analyzovat syntaktické a sémantické fungování francouzského složeného infinitivu, a to ve srovnání s infinitivem jednoduchým. Práce je členěna na část teoretickou a část empirickou, přičemž v empirické části je nejvíce prostoru věnováno kvantitativní analýze.

Formální aspekty práce. Práce je psána přehledně a srozumitelně, celkový dojem z jazykové úrovně práce na některých místech kazí překlepy a jazykové chyby (*ukazel, kvantitaivní* str. 48, *příčiný* str. 29, *omeřené* str. 40, *sloužili* str. 90 aj.); jazykové chyby se vyskytují hojně zejm. ve francouzském résumé na str. 93 (*infinitif française, celle tchèque, chapitres cours et incompletes, la base de lequels* aj.). Použité bibliografické zdroje jsou dostatečné, rozmanité a aktuální. Autorka systematicky používá bibliografické odkazování pomocí autora a roku, u některých odkazů však chybí paginace (např. Colin 1983 na str. 28); údaj o Larousse (1993) chybí v závěrečném seznamu bibliografie. V případě gramatiky *Le Bon usage* by bylo vhodné použít nejnovější vydání z roku 2008. U Khodabocus (2014) chybí údaj o nakladateli a místě vydání. V závěru práce je uveden přehledný seznam grafů a tabulek.

Hodnocení obsahu práce. Nejpropracovanější částí práce je část teoretická (str. 10-34), kde se autorka pokouší systematizovat rozdíly mezi jednoduchým a složeným infinitivem, přičemž využívá přehledné tabulky; u některých tabulek, např. na str. 30, však není jasné, na jakém/jakých zdroji/ích jsou založeny. Navíc se někdy argumentace posouvá od původně zamýšlené analýzy rozdílů mezi jednoduchým a složeným infinitivem (např. v aspektové rovině) k tomu, zda je v gramatikách věnován dostatečný prostor složenému tvaru (např. na str. 29, 37 aj.). Závěr teoretické části pak tvoří pouze jediný odstavec (str. 33) – v práci tak chybí jednoznačné vyjádření hypotéz a výzkumných otázek, které si autorka klade, což negativně ovlivňuje strukturaci a obsah empirické části.

V kvantitativní části práce je třeba ocenit schopnost autorky pracovat s rozsáhlými korpusy a nástroji pro vyhledávání v nich. Autorka bere v úvahu i možné vlivy směru překladu, a tak omezila korpus beletrie pouze na francouzské originální texty; u jiných korpusů na možný vliv překladovosti poukazuje. Potenciál pro srovnání fungování zkoumaného jevu ve zvolených textových typech (publicistika, beletrie, texty z internetu a titulky) však autorka příliš nevyužívá, což souvisí s již zmíněnou absencí explicitního vyjádření hypotéz. Bylo by např. možné komentovat výrazně vyšší relativní frekvenci výskytu složeného infinitivu v překladové publicistice ve srovnání s *Est républicain*, tab. 12 na str. 42), a naopak nízkou frekvenci tohoto tvaru v beletrii a v titulcích – pokud by se tyto údaje propojily s výsledky z kvalitativní analýzy, mohly by poskytnout zajímavé závěry. Podobně by bylo vhodné na základě kvalitativní analýzy odhadnout zkreslení výsledků způsobené v kvantitativní analýze

vyloučením tvarů složeného infinitivu s pomocným slovesem *être*. Se stejným nevyužitím potenciálu analyzovaného materiálu se pak setkáme u obou témat, kterým se autorka věnuje v kvantitativní analýze podrobněji – kombinatorika s předložkami¹ a pozice záparek.

U předložek *après* a *avant de* je třeba ocenit, že autorka naznačuje na základě aspektově-termporálních faktorů vysvětlení preferencí jejich kombinatoriky s oběma tvary infinitivu, shrnuté v tabulkách 18 a 21 (tabulky 16-17 a 19-20 s abs. frekvencemi jsou redundantní). Je však škoda, že autorka více neanalyzuje nestandardní příklady kombinatoriky – proč nebyly u *avant de* místo konstruovaných příkladů využity autentické zdroje z analyzovaných korpusů (str. 52)? U autentického příkladu na str. 50 je v jeho modifikaci chybně uveden tvar složeného infinitivu (jen pozn. – u modifikací autentických příkladů se obvykle neuvádí, že je příklad „konstruován“). Naopak u předložek, které se s infinitivy vůbec nekombinují, a jsou tedy pro jejich výzkum irelevantní, jsou uvedeny i další příklady (např. i překlep v příkladu [50] nebo *depuis* jako adverbium na str. 59). Právě u tohoto výkladu ztrácí text na informační hutnosti, protože místo ústrojného, explikativního kritéria (např. významový typ předložky) je zvoleno kritérium mechanické (abecední pořadí předložek). Některé závěry jsou zde založeny na výskytech v jednotkách (což si autorka sama uvědomuje, str. 71), někde je chybně adverbium uvedeno jako předložka (*derrière* v [57] na str. 61), ale hlavní je, že prostor věnovaný těmto výčtům pak chybí v následující, kvalitativní analýze. Podobně chybí hlubší analýza u pozice záparek – autorka shromáždila všechny potřebné kvantitativní údaje, ale nevyhodnocuje příčiny: jakou roli např. u výskytu záparek před infinitivem hrají stylistické faktory? Navíc tabulka 30 na str. 75 nemá pro srovnání jednoduchého a složeného infinitivu příliš vysokou výpovědní hodnotu: poměry ukazují např., že čtvrtina infinitivů se záparekami odděleně jsou infinitivy složené, ale tento údaj pro srovnání jednoduchého a složeného infinitivu nemá velkou výpovědní hodnotu, protože (jak autorka sama uvádí), jednoduchý infinitiv je několikanásobně frekventovanější než složený. Podstatný by tedy byl poměr záparek odděleně a dohromady u obou tvarů zvlášť.

V kvalitativní analýze zpracovala autorka velmi rozsáhlý materiál ze všech zkoumaných korpusů a dospívá k některým zajímavým závěrům ohledně syntaktických funkcí, které může složený infinitiv plnit – např. funkce podmětu na str. 82. Některé příklady jsou však analyzovány chybně – např. na str. 80 v příkladu [74] se nejedná o infinitiv vyprávěcí, ale o parcelaci věty a koordinaci dvou infinitivů ve funkci přímého předmětu. Podobně v následujícím příkladu nejde o primární predikát s rozkazovací modalitou, ale o apozici k nominálnímu syntagmatu uvozujícímu výčet. U příkladu [94] pak není infinitiv uvozen předložkou *de*, ale předložkovým souslovím *faute de* v příčinném významu. Malý prostor věnovaný kvalitativní analýze pak vede k tomu, že se autorka u jednotlivých syntaktických funkcí omezuje na obecně známé skutečnosti, a chybí tak přesah a problematizace – např. jak ukazuje Riegel (1997), ne všechny sekvence *No – être – Adj – de VInf - Ω* jsou prostým doplněním adjektiva ve funkci jmenné části přísudku.

Předkládaný text splňuje požadavky kladené na diplomovou práci, vzhledem k výše uvedeným výhradám však navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

Datum: 30.8.2016

Podpis: PhDr. Olga Nádvorníková, PhD.

¹ Na str. 48 vyloučila autorka v regulárním výrazu z analýzy jednoduchého infinitivu frekventované tvary *avoir* a *être*, bylo by však možné vyhnout se překrytí se složeným infinitivem i tak, že po infinitivu nemá následovat minulé přičestí [word="après"] [tag="VER:infi"] [tag!="VER:ppe"]. Navíc je zadání regulárního výrazu nejednotné – u složeného infinitivu jsou vloženy pozice a u jednoduchého nikoli.